

PRIPOROČILO SVETA**z dne 13. julija 2018****v zvezi z nacionalnim programom reform Češke republike za leto 2018 in mnenje Sveta
o konvergenčnem programu Češke republike za leto 2018**

(2018/C 320/03)

SVET EVROPSKE UNIJE –

ob upoštevanju Pogodbe o delovanju Evropske unije ter zlasti člena 121(2) in člena 148(4) Pogodbe,

ob upoštevanju Uredbe Sveta (ES) št. 1466/97 z dne 7. julija 1997 o okrepitvi nadzora nad proračunskim stanjem ter o nadzoru in usklajevanju gospodarskih politik ⁽¹⁾ ter zlasti člena 9(2) Uredbe,

ob upoštevanju priporočila Evropske komisije,

ob upoštevanju resolucij Evropskega parlamenta,

ob upoštevanju sklepov Evropskega sveta,

ob upoštevanju mnenja Odbora za zaposlovanje,

ob upoštevanju mnenja Ekonomsko-finančnega odbora,

ob upoštevanju mnenja Odbora za socialno zaščito,

ob upoštevanju mnenja Odbora za ekonomsko politiko,

ob upoštevanju naslednjega:

- (1) Komisija je 22. novembra 2017 sprejela letni pregled rasti, ki zaznamuje začetek evropskega semestra za usklajevanje ekonomskih politik za leto 2018. Pri tem je ustrezno upoštevala evropski steber socialnih pravic, ki so ga 17. novembra 2017 razglasili Evropski parlament, Svet in Komisija. Evropski svet je 22. marca 2018 potrdil prednostne naloge iz letnega pregleda rasti. Komisija je 22. novembra 2017 na podlagi Uredbe (EU) št. 1176/2011 Evropskega parlamenta in Sveta ⁽²⁾ sprejela tudi poročilo o mehanizmu opozarjanja, v katerem Češke ni opredelila kot ene od držav članic, za katere bo opravljen poglobljen pregled.
- (2) Poročilo o državi za Češko za leto 2018 je bilo objavljeno 7. marca 2018. V njem so bili ocenjeni napredek Češke pri izvajanju priporočil za posamezne države, ki jih je Svet sprejel 11. julija 2017 ⁽³⁾, nadaljnje ukrepanje po priporočilih za posamezne države, sprejetih v prejšnjih letih, in napredek Češke pri doseganju njenih nacionalnih ciljev iz strategije Evropa 2020.
- (3) Češka je 30. aprila 2018 predložila nacionalni program reform za leto 2018 in konvergenčni program za leto 2018. Programa sta bila ocenjena istočasno, da bi se upoštevala njuna medsebojna povezanost.

⁽¹⁾ UL L 209, 2.8.1997, str. 1.⁽²⁾ Uredba (EU) št. 1176/2011 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. novembra 2011 o preprečevanju in odpravljanju makroekonomskih neravnotežij (UL L 306, 23.11.2011, str. 25).⁽³⁾ UL C 261, 9.8.2017, str. 1.

- (4) Ustrezna priporočila za posamezne države so bila obravnavana pri načrtovanju programov evropskih strukturnih in investicijskih skladov (v nadaljnjem besedilu: skladi ESI) za obdobje 2014–2020. Na podlagi člena 23 Uredbe (EU) št. 1303/2013 Evropskega parlamenta in Sveta ⁽¹⁾ lahko Komisija od države članice zahteva, da pregleda svoj partnerski sporazum in ustrezne programe ter predlaga njihove spremembe, kadar je to potrebno za podporo izvajanju ustreznih priporočil Sveta. Komisija je zagotovila dodatne podrobnosti o tem, kako bo uporabila to določbo, v smernicah o uporabi ukrepov za povezovanje uspešnosti skladov ESI z dobrim gospodarskim upravljanjem.
- (5) Za Česko trenutno velja preventivni del Pakta za stabilnost in rast. V konvergenčnem programu za leto 2018 vlada načrtuje proračunski presežek v nominalnem smislu v obdobju 2018–2021. Srednjeročni proračunski cilj, in sicer strukturni primanjkljaj v višini 1,0 % BDP, bo še naprej izpolnjen z nekaj rezerve v celotnem programskem obdobju. Glede na konvergenčni program za leto 2018 se pričakuje, da bo delež dolga sektorja država v BDP postopno upadal in leta 2021 znašal 29,9 % BDP. Makroekonomski scenarij, na katerem temeljijo te proračunske projekcije, je verjeten. Tveganja za izpolnjevanje proračunskih ciljev se na splošno zdijo uravnotežena, s pričakovanim ponovnim povečanjem javnih naložb in nadaljnjo rastjo plač v javnem sektorju. Glede na pomladansko napoved Komisije iz leta 2018 naj bi se strukturni saldo znižal na okoli 0,9 % BDP v letu 2018 in na 0,2 % BDP v letu 2019 ter tako ostal nad srednjeročnim proračunskim ciljem. Svet na splošno pričakuje, da bo Češka v letih 2018 in 2019 izpolnjevala določbe Pakta za stabilnost in rast.
- (6) Češka še naprej kaže srednja tveganja za dolgoročno fiskalno vzdržnost. Medtem ko stroški zaradi staranja prebivalstva pomenijo izziv za zdravstveno varstvo in dolgotrajno oskrbo, zaslužijo posebno pozornost spremembe pokojninskega sistema. Posodobljene napovedi odhodkov zaradi staranja prebivalstva kažejo na večje povečanje, kot je bilo navedeno v poročilu o staranju prebivalstva iz leta 2015. Odhodki za pokojnine naj bi se povečali z 8,2 % BDP v letu 2016 na 10,9 % BDP v letu 2070. To pričakovano večje povečanje odhodkov za pokojnine odraža predvsem omejitev zakonsko določene upokojitvene starosti na 65 let. Dejansko usklajevanje zakonsko določene upokojitvene starosti s pričakovano življenjsko dobo ni samodejno, ampak mora od leta 2019 to omejitev vsakih pet let pregledovati vlada. Ker je to diskrecijska pravica vlade, sedanje napovedi odhodkov za pokojnine ne upoštevajo teh pregledov upokojitvene starosti. Poleg tega je usklajevanje pokojnin z inflacijo sedaj ugodnejše, saj upošteva rast realnih plač v višini 50 %, namesto prej uporabljene rasti realnih plač v višini 33 %. V letu 2070 znaša vpliv teh sprememb na odhodke 2 odstotni točki BDP. Tudi dodatne spremembe, o katerih se trenutno razpravlja, kot so povečanje zneska osnovne pokojnine in višje pokojnine za starejše upokojence, negativno vplivajo na kazalnike vzdržnosti. Kar zadeva javne izdatke za zdravstveno varstvo, naj bi se ti dolgoročno povečali za 1,1 odstotne točke BDP, kar je nad ocenjenim povprečnim povečanjem za Unijo v višini 0,9 odstotne točke. V zvezi s tem obstajajo znaki neučinkovite rabe virov za ambulantno in bolnišnično oskrbo.
- (7) Z novim zakonom o fiskalni odgovornosti, ki velja od začetka leta 2017, se je znatno okreplil češki fiskalni okvir, ustanovljen pa je bil tudi neodvisen fiskalni svet. Predlog zakona o neodvisnih revizijah je trenutno v medsektorskem postopku za predložitev pripomb, namenjen pa je še neizvedenemu prenosu Direktive Sveta 2011/85/EU ⁽²⁾.
- (8) Češka nacionalna banka lahko določi priporočilne meje za makrobonitetne hipotekarne kredite, vendar so njena pooblastila za sankcioniranje omejena, saj nima pristojnosti za njihovo izvrševanje. Češke banke sicer upoštevajo določene omejitve na skupni ravni, vendar ne upoštevajo v celoti smernic češke nacionalne banke iz leta 2016. Z zavezujočimi zakonodajnimi omejitvami bi se verjetno povečala raven skladnosti med češkimi bankami, kar bi zagotovilo finančno stabilnost in znižana tveganja za posojilojemalce. Parlament naj bi leta 2018 razpravljal o zakonodajnem predlogu o spremembi zakona o češki nacionalni banki.
- (9) Češka se še naprej sooča z izzivi, kako izboljšati preglednost in učinkovitost javnega naročanja ter preprečevati korupcijo. Kljub nekaterim ukrepom, ki so bili sprejeti za izboljšanje okvira za javna naročila, ostaja raven konkurence zaskrbljujoča, saj na skoraj polovico vseh javnih razpisov prispe ena sama ponudba. Istočasno bi lahko sprejetje obvezne uporabe elektronskih postopkov povečalo preglednost in učinkovitost. Češki organi so vlagali v nacionalno elektronsko orodje – platformo za e-javno naročanje v državni lasti –, ki naj bi postalo vse bolj uporabniku prijazno in zanesljivo, poleg zasebnih platform, ki že obstajajo na češkem trgu. Kar zadeva odpravo upravnih ovir in izkoriščanje potenciala skupnih in strateških javnih naročil zaradi stroškovno učinkovitejših porabe javnega denarja, obstaja še veliko možnosti za izboljšave. Centralni in lokalni organi so začeli

⁽¹⁾ Uredba (EU) št. 1303/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. decembra 2013 o skupnih določbah o Evropskem skladu za regionalni razvoj, Evropskem socialnem skladu, Kohezijskem skladu, Evropskem kmetijskem skladu za razvoj podeželja in Evropskem skladu za pomorstvo in ribištvo, o splošnih določbah o Evropskem skladu za regionalni razvoj, Evropskem socialnem skladu, Kohezijskem skladu in Evropskem skladu za pomorstvo in ribištvo ter o razveljavitvi Uredbe Sveta (ES) št. 1083/2006 (UL L 347, 20.12.2013, str. 320).

⁽²⁾ Direktiva Sveta 2011/85/EU z dne 8. novembra 2011 o zahtevah v zvezi s proračunskimi okviri držav članic (UL L 306, 23.11.2011, str. 41).

izvajati ciljno usmerjene pobude za usposabljanje osebja, ki je vključeno v postopke javnega naročanja. Vseeno pa vzpostavljane skupnih ukrepov na področju javnih naročil in pridobivanje strokovnega znanja na nekaterih področjih še vedno ostajata velik izziv. Poleg tega sta pereči vprašanji za javnost in podjetja korupcija in podkupovanje. Kljub temu da je bilo sprejetih več pomembnih reform protikorupcijske strategije, nekatera področja še niso bila zajeta.

- (10) Čeprav uspešnost e-uprave ostaja pod povprečjem v Uniji, so bili sprejeti ustrezni zakonodajni ukrepi, da se zagotovi povečanje dostopnosti in razpoložljivosti teh storitev. Leta 2018 naj bi bile uvedene določene obsežne pobude, vendar bo njihov uspeh odvisen od sposobnosti organov za ozaveščanje in zagotavljanje uporabniku prijaznih rešitev.
- (11) Naložbe ovirajo določena upravna in regulativna bremena. Ta bremena se nanašajo predvsem na gradbena dovoljenja in zapletenost obdavčitve. Ugotavlja pa se, da so organi sprejeli spremembo zakona o graditvi objektov, ki poenostavlja postopek za izdajo gradbenih dovoljenj, tako da se v odločitvi o določitvi območja ali v skupno odločitvi o določitvi območja in izdaji gradbenega dovoljenja vključi presoja vplivov na okolje. Vendar še vedno ni jasno, ali bi to lahko tudi poenostavilo postopke za velike infrastrukturne projekte, saj v ta sistem skupnega dovoljenja niso bila vključena različna druga dovoljenja. V parlamentu je v obravnavi zakon o spremembi obstoječe zakonodaje, ki ureja gradnjo prometne infrastrukture. Kljub temu, da je bil davčni sistem spremenjen, da bi se izboljšalo pobiranje davkov, so davčni predpisi in stopnje obdavčitve povzročali še večjo zaskrbljenost kot problematični področji za poslovanje. Nova vlada je navedla možne spremembe, da bi povečala preglednost davčnega sistema in ga poenostavila, vključno s tekočim delom za posodobitev zakonodaje o davku na dohodek. Stroški izpolnjevanja davčnih obveznosti so se nekoliko povečali in ostajajo nad povprečjem v Uniji. Izjava o nadzoru DDV sicer prinaša dodatne davčne prihodke, vendar je podaljšala čas, ki je potreben za izpolnjevanje davčnih zahtev. Kljub temu, da se je število ur, potrebnih za spoštovanje obveznosti iz davčnega zakonika, v primerjavi s prejšnjimi leti znatno zmanjšalo, je Češka še vedno med državami, kjer se za to porabi največ časa. Poleg tega bi lahko uvedba novih znižanih stopenj davka na dodano vrednost povečala zapletenost sistema davka na dodano vrednost, zlasti za mala in srednja podjetja.
- (12) Čeprav se češko gospodarstvo razvija v smeri dejavnosti, ki bolj temeljijo na znanju, nekaj ozkih grl še vedno ovira razvoj dobro delujočega sistema raziskav in inovacij. Naložbe gospodarskih družb v raziskave in razvoj se povečujejo predvsem zaradi neposrednih tujih naložb. Odhodki domačih podjetij za raziskave in razvoj so se v zadnjih dveh letih zmanjšali. Češka kljub znatnim javnim naložbam v raziskave in razvoj ni dovolj uspešna v smislu kakovosti svoje javne znanstvene baze. Sprejeti so bili ukrepi politike za vzpostavitev povezav med akademskim svetom in podjetji ter za izboljšanje uspešnosti javne znanstvene baze, vendar so bili rezultati do zdaj omejeni, reforme pa se še ne izvajajo v celoti. Poleg tega ostaja upravljanje sistema raziskav in inovacij razdrobljeno.
- (13) Kakovostno vključujoče izobraževanje in usposabljanje sta ključnega pomena glede na vse več ozkih grl na češkem trgu dela. Učni uspeh je še vedno močno odvisen od socialno-ekonomskega ozadja študentov. Ukrepi vključujočega izobraževanja se še vedno ne izvajajo v celoti, zlasti tisti za romske otroke. Pomanjkanje usposobljenih učiteljev skupaj z demografskimi napovedmi kaže na to, da bo zaposlovanje in zadržanje novih učiteljev morda postalo bolj zahtevno. Parlament ni sprejel načrtovanega novega kariernega sistema za učitelje, ki bi povezal stalen strokovni razvoj, poklicno pot in plače. Plače učiteljev so še vedno nizke v primerjavi s plačami drugih delavcev s terciarno izobrazbo, vendar so v naslednjih letih predvidena njihova nadaljnja povišanja. Učiteljski poklic zato ostaja precej neprivlačen za nadarjene mlade ljudi. In končno, uspeh reforme, s katero naj bi postalo izobraževanje bolj vključujoče (uvedene leta 2016 s podporo Evropskega socialnega sklada), bo odvisen od razpoložljivosti zadostnega in trajnega nacionalnega financiranja, nadaljnjega usposabljanja učiteljev in pomožnih učiteljev ter ozaveščanja javnosti o koristih vključujočega izobraževanja.
- (14) Na Češkem je trg dela zelo učinkovit. Zaposlenost se je v zadnjih šestih letih vztrajno povečevala, brezposelnost pa se je znatno zmanjšala. Potencial žensk, nizko usposobljenih delavcev in invalidov pa kljub temu ostaja premalo izkoriščen. Glede na pomanjkanje delovne sile obstajajo velike možnosti za povečanje njihove udeležbe na trgu dela. Razlike med spoloma glede zaposlenosti in plač ostajajo velike kljub nedavnim ukrepom, s katerimi je postal starševski dopust prožnejši in se je povečalo število ustanov za varstvo otrok. Stopnja zaposlenosti žensk je še vedno precej nižja od stopnje zaposlenosti moških. Materinstvo še vedno močno vpliva na udeležbo na trgu dela, kar je povezano z nizko razpoložljivostjo cenovno ugodnega otroškega varstva, pravicami do dolgega starševskega dopusta, slabo uporabo prožnih ureditev dela in pomanjkanjem ustanov za dolgotrajno oskrbo. Leta 2016 je bilo samo 4,7 % otrok, mlajših od treh let, v formalnem otroškem varstvu. Čeprav predstavljajo majhen delež prebivalstva, je stopnja zaposlenosti nizko usposobljenih delavcev precej nižja od stopnje zaposlenosti srednje in visoko usposobljenih delavcev. Podobno je stopnja zaposlenosti invalidov kljub

rekordno nizki stopnji splošne brezposelnosti in pomanjkanjem delovne sile pod povprečjem v Uniji. To bi lahko spodbudilo izkoriščanje neuporabljenega potenciala invalidov. Zaradi omejenih zmogljivosti javni zavodi za zaposlovanje trenutno ne dosegajo ciljev, kar zadeva zagotavljanje posameznikom prilagojene stalne podpore za iskalce zaposlitve. Povečanje zmogljivosti javnih zavodov za zaposlovanje za doseganje ranljivih skupin in njihovo aktivacijo bi skupaj z učinkovitimi in dobro ciljno usmerjenimi aktivnimi politikami zaposlovanja ter individualiziranimi storitvami prispevalo k povečanju udeležbe teh skupin. Pobude za izpopolnjevanje (vključno z digitalno pismenostjo) bi lahko izboljšale dostop do trga dela.

- (15) V okviru evropskega semestra za leto 2018 je Komisija izvedla izčrpno analizo ekonomske politike Češke in jo objavila v poročilu o državi za leto 2018. Prav tako je ocenila konvergenčni program za leto 2018, nacionalni program reform za leto 2018 in ukrepanje po priporočilih, ki jih je Češka prejela v prejšnjih letih. Glede na to, da je treba okrepiti splošno ekonomsko upravljanje Unije z vključitvijo prispevka na ravni Unije v prihodnje nacionalne odločitve, Komisija pri tem ni upoštevala le pomena teh programov za vzdržno fiskalno in socialno-ekonomsko politiko na Češkem, ampak tudi njihovo skladnost s pravili in smernicami Unije.
- (16) Svet je ob upoštevanju te ocene preučil konvergenčni program za leto 2018 in meni ⁽¹⁾, da bo Češka po pričakovanjih izpolnila določbe Pakta za stabilnost in rast –

PRIPOROČA, da Češka v letih 2018 in 2019 ukrepa tako, da:

1. Izboljša dolgoročno vzdržnost javnih financ, zlasti pokojninskega sistema. Obravnava slabosti praks na področju javnih naročil, zlasti z omogočanjem večje konkurence, ki temelji na kakovosti, in z izvajanjem protikorupcijskih ukrepov.
2. Zmanjša upravno breme za naložbe, vključno s pospešitvijo postopkov izdaje dovoljenj za infrastrukturna dela. Odpravi ozka grla, ki ovirajo raziskave, razvoj in inovacije, vključno s povečanjem inovacijske zmogljivosti domačih podjetij. Okrepi zmogljivost izobraževalnega sistema za zagotavljanje kakovostnega vključujočega izobraževanja, vključno s spodbujanjem učiteljskega poklica. Spodbuja zaposlovanje žensk, nizko usposobljenih delavcev in invalidov, tudi z izboljšanjem učinkovitosti aktivnih politik trga dela.

V Bruslju, 13. julija 2018

Za Svet

Predsednik

H. LÖGER

⁽¹⁾ V skladu s členom 9(2) Uredbe (ES) št. 1466/97.